

Welzijn meetbaar maken

De paardensector wil het welzijn van paarden op een objectieve manier kunnen meten en heeft een vraag daartoe voorgelegd aan onderzoeker Kathalijne Visser. Wageningen UR Livestock Research gaat dan ook onder haar leiding een welzijnsmonitor paarden ontwikkelen. De Federatie voor Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS) heeft al aangegeven met de uitkomsten hiervan haar sterrenstelsel te gaan optimaliseren.

dr. ir. Kathalijne Visser

Uit het ongeriefrapport van Wageningen UR Livestock Research valt op te maken dat in de paardensector waarschijnlijk welzijnsproblemen voorkomen. Toen dat rapport in 2007 verscheen, is in de sector discussie ontstaan over wat men daarmee aan moest. Uitkomst is dat organisaties als de FNRS, LTO en KNHS (Koninklijke Nederlandse Hippische Sportbond), allen vertegenwoordigd in de Sectorraad Paarden, actie willen ondernemen om paardenwelzijn op een hoger plan te tillen. Hoe het precies is gesteld met het welzijn van paarden, is op dit moment niet bekend. Onderzoeker Visser: "Kengetallen voor de Nederlandse situatie ontbreken, maar we weten wel wat risicofactoren zijn. Zo weten we

dat het alleen stallen van paarden negatieve gevolgen heeft voor de sociale ontwikkeling van het dier. En dat het voeren van te veel krachtvoer en/of te weinig ruwvoer gezondheidsproblemen kan veroorzaken." Een eerste stap is dus om een objectieve en gestandaardiseerde methode te ontwikkelen waarmee een getrainde adviseur het welzijn van paarden op een willekeurig bedrijf in kaart kan brengen. Om dit welzijn te beoordelen en vast te stellen, ontwerpen onderzoekers van Livestock Research in samenwerking met dierenartsen en klimaatdeskundigen een welzijnsmonitor voor de paardenhouderij. In de eerste helft van 2009 zijn protocollen ontwikkeld en getoetst op betrouwbaarheid en haalbaarheid op verschillende typen bedrijven.

SCHUINE TANDEN

Een redelijk bekend welzijnsprobleem bij paarden is kribbebijten. Paarden kunnen hier schuine tanden van krijgen.

Foto: Wageningen UR Livestock Research

Contact

dr. ir. Kathalijne Visser
telefoon: 0320-293390
e-mail: kathalijne.visser@wur.nl

Dit onderzoek is uitgevoerd binnen het Beleidsondersteunend onderzoek in het kader van LNV-programma BO-07-011 Dierenwelzijn, projectnummers 061 en 062 en medegefinancierd door LTO, FNHO en KNHS.

Voorbeeldvragen welzijnsmonitor

In de tests zijn vier onderwerpen uitgesplitst. Enkele vragen die wellicht in de welzijnsmonitor worden opgenomen zijn:

• Voeding en drinken

Wat krijgen de paarden te eten, en waar en hoe krijgen zij dat verstrekt, zijn het voer en het water schoon?

• Huisvesting

Hoe is het klimaat, hoeveel licht is er, wat is de windsnelheid en wat zijn de mogelijkheden van luchtverversing, worden paarden alleen gestald of in

groepen, hoe groot is de uitgang van de box?

• Gezondheid

Hoe ziet het gebit, de mond, en het hoefbeslag van het paard eruit, heeft het dier wondjes of ontstekingen, hoe is de lichaamsconditie?

• Gedrag

Vertoont het dier afwijkingen als weven of kribbebijten, komt een dier snel naar je toe, hoe nieuwsgierig is het richting mensen?

PAARDENVOETJES

De hoefconditie vertelt wat over de gezondheid en het welbevinden van een paard.

Foto: Wageningen UR Livestock Research

Ook simpele dingen meenemen

De protocollen behelzen vier onderwerpen: voeding en drinken, huisvesting en klimaat, gezondheid en gedrag (zie kader). Enkele dingen lijken voor zich te spreken. Neem het controleren van de huisvesting op scherpe onderdelen waar een dier zich aan kan bezeren. "Klopt, dat lijkt logisch", vertelt Visser. "Belangrijk voor het bepalen van de welzijnstoestand van een dier is om vooral naar het dier te kijken, hoe het zich gedraagt en hoe de gezondheid is. Maar de omgeving mogen we daarbij niet vergeten, want die kan aanleiding zijn voor bepaalde afwijkingen in gedrag en gezondheid." Voor het ontwikkelen van de verschillende protocollen hebben de onderzoekers experts aangetrokken op het gebied van gedrag, gezondheid en klimaat. Zij zijn samen met een groot aantal studenten vanuit het subsidieprogramma KIGO (Kenniss Innovatie Groen Onderwijs) op stap geweest om de testen in de praktijk te oefenen en te standaardiseren. Op dit moment is het project afgebakend tot vier typen bedrijven, te weten: pensionstallen,

maneges, trainings- en sportstallen en (op)fokbedrijven.

Trainen

Aan het eind van de zomer had Visser een eerste versie van de protocollen gereed. "In het najaar gaan we de adviseurs die straks de monitor in de praktijk gaan afnemen, trainen in het gebruik ervan. In 2010 gaan deze adviseurs 150 tot 300 bedrijven beoordelen. Met de dan verzamelde gegevens zal bekeken worden of, en zo ja, hoe de monitor aangepast kan worden, en hebben we alvast een eerste indruk van mogelijke knelpunten in de paardenhouderij. Daarna zal de monitor door de sector zelf overgenomen moeten worden." Visser zelf hoopt dat de monitor inzicht geeft. "Ik merk in het onderzoek dat paardenhouders het graag goed willen doen. Maar zij moeten eventuele aanpassingen natuurlijk afwegen tegen de economische kant van het bedrijf. Wij willen met de monitor alleen de voorzet geven, uiteindelijk moeten veranderingen toch vanuit de paardenhouders zelf komen."

Ruud Pruijsten-Timmermans: 'Monitor is pas het begin.'

De vakgroepsecretaris van de LLTB Ruud Pruijsten vindt dat het, excessen en incidenten uitgesloten, goed is gesteld met het welzijn van paarden. Wel constateert zij dat de maatschappij van paardenhouders vraagt dat ze kunnen aantonen hoe ze zorgdragen voor hun dieren. "Maar objectieve parameters hiervoor ontbreken. Stalmaten en schuilgelegenheden zeggen op zichzelf niets. Het is de samenhang van het dagprogramma, de huisvesting, het contact, de gezondheid en voeding wat uiteindelijk iets zegt over het welzijn. En juist daarvoor is het goed dat de welzijnsmonitor er komt." Pruijsten verwacht dat er, als de monitor in de praktijk werkt, nog meer objectieve parameters ontwikkeld zullen worden, en dat er straks per bedrijfs-type (particulier/professioneel) een monitoringsprogramma komt. "Deze monitor kun je zien als een begin van de weg om welzijn te meten en indien nodig te verbeteren. We gaan toe naar een periode waarin we kunnen onderbouwen dat we het goed doen."